

NUKITS 2015

Elo Lammi,
Pasila raamatukogu, Helsingi

Näpsäkäävät ja Konkamuori – eesti lastele võõrast keelt ja oma kultuuri

Suured unistused teostuvad, kui nendesse uskuda

Elas kord väike tüdruk, kes tahtis saada nukunäitlejaks. Tüdruk kasvas suureks, aga näitlejat temast ei saanud, sai hoopis raamatukoguhoidja. Kui raamatukogu juhataja tegi talle ettepaneku hakata muinasjututunde korraldama, otsustas suureks sirgunud tüdruk teostada lapsepõlve unistuse ning hakkas neid pidama nukuteatri vahendusel.

See lugu juhtus minuga – kolm aastat tagasi, Helsingis Pasila raamatukogus. Esimesel aastal korraldasin muinasjututunde ainult soome keeles, aga kahe aasta eest hakkasin pidama draamamuinasjututunde ka eesti keeles. Tänapäevaks olen läbi viinud 22 eestikeelset muinasjututundi kokku 450 osalejaga. Publikut on olnud palju ning üha rohkem palutakse mul tulla ning esineda mitmesugustel üritustel. Vahel pean seda tegema ka va-

Jänesena raamatukogubussis. Fotod: Kirsi Vanharanta

bal ajal, sest kõiki (suuremalt osalt eestikeelseid) üritusi lihtsalt ei saa tööaega sobitada. Töötan nii statsionaarses raamatukogus kui ka raamatukogubussis. Bussiga on võimalik minna erinevatele üritustele, esineda ja tutvustada samas ka raamatukogubussi tegevust. Märtsikuus esitasin kolmes raamatukogus – Vuosaares, Kannelmäes ja Pasilas – eestikeelseid lugusid. Samal ajal olid nendes raamatukogudes muinasjututunnid ka soome, vene, araabia ja somaali keeles. Järgmise aasta märtsis on kavas üritust korrata.

Helsingi Kallio linnaosas asub eestikeelne Anni lasteaed. Võtsin lasteaiaiga ühendust ja tegime kokkuleppe, et sobitame raamatukogu muinasjututunnid nende ajagraafikuga. Lasteaiale meeldis kolmapäevane päev ja seega toimuvad eestikeelsed muinasjututunnid Pasila raamatukogus kohapeal kord kuus kolmapäeviti. Peale lasteaialaste on käinud eesti keelt harjutamas ka mõned täiskasvanud.

Minu muinasjututundi on oodatud igas vanuses inimesed. Muinasjututund on hea võimalus arendada keeleoskust. Lasteraamatute lugemist ma selleks otstarbeks ei soovita. Olen ise inglise keele sõnavara õppinud Harry Potterit lugedes ja mõelnud, et mida ma küll igapäevases vestluses teen sõnadega „nõiakatel”, „võlukepp” jne. Seega soovitan kõigile lugeda tuttavaid täiskasvanute raamatuid, siis ei pea sõnastikku nii palju sirvima, vaid saab teksti nautida.

Erinevus on rikkus, selle üle peab uhke olema

Paljudes Helsingi linnaraamatukogudes peetakse muinasjututunde. Lastele ettelugemiseks pole vaja erilisi oskusi – piisab, kui armastad lapsi ja oskad lugeda. Erinevad hääled ega ka muud trikid pole tingimata tarvilikud. Mina esitan *stand-up*'i, näidendeid, loen muinasjuturaamatuid ja luuletusi. Kõike seda ühendab aga looga seotud roll, mida mängin pühendunult hetkest, kui lapsed tulevad raamatukokku, kuni hetkeni, mil lapsed lahkuvad. Muinasjututund kestab pool tundi, aga enne ja pärast seda olen lasteosakonnas rollis sees veel vähemalt 15 minutit.

Kasvatatjadid on öelnud, et lapsed üritavad juba trammis ära arvata, kellena ma seekord esinen. Tuttavate tegelaste puhul on äratundmisrõõm suur. Võõras ühiskonnas elavatele lastele on minu arvates väga tähtis õpetada oma emakeelt ja kultuuri, kuid samas õpetada meile nii armsaid nimesid ka soome keeles. Kas tunned ära, mida tähendavad Näpsäkäävät, Konkamuori või Muksis?

Jänkuemme

Need on meile kõigile tuttavad Naksitrallid, Kunksmoor ja Potsataja. Mängisin „Oota sa!” multika hunti ja lapsed oskasid hundi repliiki lausa vene keeles.

Kogemuse põhjal võin öelda, et eestikeelsed muinasjututunnid erinevad väga palju soomekeelsetest. Teises riigis ja keelepiirkonnas elavatele lastele peab õpetama oma kultuurile olulisi lugusid. Ka keele arengule kaasaitamine on tähtis. Soome keel on eesti keelega väga sarnane, kuid on üks suur erand: soome keeles ei ole Ö-häälikut ning seega siis eestikeelne karu mõmised... aga soomekeelne uriseb. R-häälik kõlab soome keeles samamoodi nagu eesti keeles ja on mõlemas keeles täpselt sama raske ära õppida. Sellepärast õpetan „pudikeel Mikkudele”: „mul trikk, sul trikk, tal trikk, taldrik” ja ongi häälik mängleva kergusega selge. Olin väga rõõmus, kui üks ema tuli ütlema, et tänu minu kehastatud jänesele oskab laps R-i hääldada.

Eestlased on laulurahvas. Kuna suur osa eestikeelsetes tundides osalejatest tuleb samast eesti lasteaiaast, on nendega võimalik kokku leppida, et nad harjutavad mingeid laule ja esitavad neid siis muinasjututunnis. Minu kolleegidele meeldib väga, kui raamatukogus rõkkab eesti laste rõõmus laul.

Rolli sisse, rollis sees, rollist välja

Teen tööd, mis muudab meelega rõõmsaks nii lastel kui ka enesel. Rolli sisseelamine on kerge. Kui idee on südamelähedane, rekvisiit korrast, plaan B

NUKITS 2015

Palle üksi raamatukogus

tagataskus, siis pole muud kui ärgata hommikul kell viis, käia ujulas vesispinningu treeningus (veejalgrattaga 40 spurtimist), juua väike kohv, kostümeeritult kolleegide ees tiir teha – ja olen rollis sees. Rollist väljatulek on veidi raskem. Vahel sünnib pärasid etendust ainult porgandit. Aga klientidel ei ole midagi selle vastu, et lasta end jänesel teenindada. Nalja peab saama ja ega elu peagi nii hirmus tõsine olema. Kolleegide arvates on vahel isegi tore, kui ma rollist välja ei tule.

Töötan paarisnädalatel raamatukogubussis. Varem ei ole seal regulaarselt muinasjututunde peetud. Jaanuarist alates olen etendanud bussis 11 korda eesti lastele tuttavat Elar Kuusi „Memme musi“. Sügisel lähen selle näidendiga ringreisile mööda Helsingit. Kõige muu töö kõrval on mul kümme etendust kuus. Lasteaedades on kasvatajad olnud näidendist vaimustuses ja tahaksid, et ma selle raamatu ka soome keelde tõlgiks. Eks näe, olen ju ainult raamatukoguhoidja, kes on ühtlasi näitleja, stsenaarist, lavastaja, luuletaja, aga paisatab, et ka tõlkimiseks peaks kusagilt aega võtma.

Lapsed on tänulik publik. Vahel endale ei tunnugi, et esinemine oleks hästi läinud, aga lastele on meeldinud. Vahel olen väga hästi ette valmis-

tanud, läbi mänginud ja plaane pidanud, aga publiku reaktsioon on... – ikkagi positiivne. ☺ Olen õppinud ühelt kolleegilt, et ei tasu liigselt pingutada, peab vabamalt suhtuma ja enesele mitte tõkkeit seadma, millest igal korral peab üha kõrgemalt üle hüppama. Tase peab säilima, publikut tuleb austada, teatud kõditunne peab ikka kõhus olema, kui publiku ette astun. Kui väikest närvi pole, siis ei lähe hästi.

Juuni- ja juulikuus on väike paus, aga augustis hakkavad muinasjututunnid jälle peale. Ootan aega, mil olen järgmiseks rolliks küps. Rolliks valmistumine algab vahel juba pool aastat varem – mõtte tasandil, teostuseks sobilik aeg võib saabuda hiljem. Vahel sünnib idee alles eelmisel öhtul või koguni pool tundi enne muinasjututunni algust. Täna on kahes keeles erinevaid rolle olnud umbes 60. Lapsed kasvavad, lähevad kooli, kolivad, aga muinasjututunnid lähevad edasi. Võiksin ju samu ideid ja raamatuid uuesti kasutada, aga et kogu aeg ilmub uusi raamatuid, saan pidevalt uusi mõtteid rollisooritusteks. Pensionini on aega veel 20 aastat, nii et rong see sõidab tsuhh-tsuuh-tsuuh... kuni auru jätkub!